

- "גבר לא היה מעלה על דעתו..." -

"גבר לא היה מעלה על דעתו לכתוב ספר על מצבם המיוחד של הגברים באנושות... גבר לעולם אינו פותח בהצגת עצמו כפרט ממין מסוים, שכן עובדת היותו גבר מובנת מאליה". המין השני, סימון דה בובואר (1949). האומנם?

יום עיון בנושא גבריות

יום שני 11.11.2013 בשעות 8:30-14:30

יו"ר יום העיון: ד"ר דניאל בקר

תכנית

התכנסות ורישום.	08:30-09:00
"גבר לא היה מעלה על דעתו..." - סקירה של מושג הגבריות בקשת שבין יישות ביולוגית ועד הגישה של גבריות כהבניה חברתית תלוית תקופה ותרבות. ד"ר דניאל בקר.	09:00-09:45
"מאיש המערות למטרוסקסואל" - הסתכלות התפתחותית על הגבריות. פרופ' קרלו שטרנגר.	09:45-10:30
הפסקה.	10:30-10:45
"גבר במועקה" - האישה בתור מושא המועקה של הגבר. ד"ר יצחק בנימיני.	10:45-11:30
שיח של המרצים ומנחי הסדנאות עם הקהל.	11:30-12:00
ארוחת צהריים	11:30-12:00
סדנאות	12:40-14:30

סדנאות לבחירה

- "לחשוב מחוץ לרצחם - על מקומו של הגבר בעולם הטיפולי ומקומם של של האספקטים הגבריים בחדר הטיפול". רועי סמנה.
- "קשיי הסתגלות של גברים לשיח הטיפולי". אדם כהן.
- 'הגבר השקוף - בין התנהגות "גברית טיפוסית" למצוקה רגשית - הסובייקטיביות הנאלמת'. ד"ר דניאל בקר.

צוות ההיגוי: ד"ר דניאל בקר, בעז גסטהלטר, ליאן זמיר, ד"ר רז אבן

יום העיון יתקיים בבית השחמט, רח' טאגור 26 רמת אביב

תקצירי ההרצאות

הרצאה - "גבר לא היה מעלה על דעתו..." ד"ר דניאל בקר.

פעם הכול היה לכאורה פשוט, כמו במערבון שבו היו אינדיאנים רעים ובוקרים טובים. כדבריה של סימון דה בובואר, שהובאו לעיל, כאשר דברו על גבריות היה ברור למי ה כוונה וגם לא עלתה כלל השאלה איך מתהווים בתור גבר, אלא היה ברור שנולדים גברים ומתפתחים בהתאם. ההתייחסות להשפעה החברתית והתרבותית על הגבריות הייתה בעיקר ביצירת ה'סטיות' למיניהם וגם זה בערבון מוגבל.

כיום לא רק שיש לגיטימציה, אלא ישנם מרחבים גדולים בהם שלטת התפישה לפיה גבריות אינה אלא קובץ פרקטיקות תלוי חברה/תרבות ותקופה. במילים אחרות, אין מהות/טבע גברי אלא מה שמותווה בהקשר מסוים, ועדיין... עדיין יש מקום לבחון תאוריות כמו התאוריה הפסיכואנליטית אשר מדברת על התהוות של הגבריות בצורה שניתן לזהות קווים התפתחותיים אוניברסאליים או כמו התאוריה היוניאנית, שגם אם לא מדברת על גבר בתור ישות מוגדרת, בהחלט מתייחסת לקיום יסוד גברי בעל מאפיינים משל עצמו.

בצד כל אלה, יש שלא מוותרים על חפיפה בין המין והמגדר וגם אם היא 'מרוככת' בפשרות, עדיין הגבריות היא עבורם פועל יוצא של אלמנטים ביולוגים חד משמעיים. לבסוף, אי אפשר להתעלם מהגישה המיתופואטית, המגששת בכאוס של הפוסטמודרניזם בניסיון למצוא חיבור לגבריות שתגשר בין אז להיום.

ההרצאה שתפתח את הכנס תדון בגישות השונות המגדירות היום את הגבריות, בלי אפשרות להכריע לגבי תקפותם, אך עם העדפה ברורה שתתברר בהמשך...

ד"ר דניאל בקר: פסיכיאטר ופסיכותרפיסט, מחבר הספר "כשאדיפוס גדל".

הרצאה - "מאיש המערות למטרוסקסואל". פרופ' קרלו שטרנר.

ההרצאה תדון בגבריות מהיבט אבולוציוני ותתייחס לאתגרים שמביא נושא זה בהקשר הטיפולי.

פרופ' קרלו שטרנר, החוג לפסיכולוגיה, אוניברסיטת תל-אביב.

הרצאה - "מועקת הגבר - על אימת הביתיות הנשית". ד"ר יצחק בנימיני.

במסתו הרדיקלית והמטרידה "האלבית" מבקש זיגמונד פרויד להתחקות אחר תחושה שהשפה הגרמנית יודעת לבטא, תחושה של חרדה במפגש עם הביתי, המוכר, שהוא גם כמוס ומסתורי. כדרך אגב כמעט פרויד אומר גם: "לעתים קרובות קורה שגברים נזכרים מצהירים שאיברי המין הנשיים מהווים לדידם משהו אלביתי ומעורר חלחלה. אבל האלביתי הזה אינו אלא השער למולדתו (Heimat) הישנה של האדם, למקום שבו כל אחד שהה פעם ובראשונה. יש דבר-שנינה הטוען ש"האהבה היא געגועים הביתה" (Liebe ist Heimweh), וכאשר החולם חושב בעודו חולם על מקום או נוף מסוימים: זה מוכר לי, כאן הייתי כבר פעם - רשאי הפירוש להמיר זאת באיברי המין של האם או ברחמה. האלביתי הוא אפוא גם במקרה זה הביתי משכבר, הישן-המוכר מאז. אבל התחילית "אל" ("un") במילה זו היא סימנה של ההדחקה". אבקש בהרצאתי להיצמד לניתוח של פרויד את המאיום, תוך הדגשת הציר המגדרי שבו. לטענתי, ההבנה הגלומה במסה זו אודות ההבדל בין הגבר לאישה, מקורה בנקודת מבט גברית הטרוסקסואלית מובהקת, פרספקטיבה שמונעת על ידי געגועים, משיכה, כמו גם דחייה ובעתה. זו על כן הזדמנות להציע קווי מתאר לחקירה של שדה הקונוציונליות, שדה המיניות הגברית הטרוסקסואלית, תוך השהיית המבט על הדרמה המתרחשת בשדה זה, וזאת כשברקע תלויה ועומדת השאלה: מדוע אחרי ולמרות כל ההסברים המעמיקים על הצורך בשוויון בין המינים וצמצום הדיכוי המיני, נראה שהזרות הנשית עבור הגבר אינה ניתנת למחיקה?

לאור הצגת המועקה הגברית אצל פרויד אפנה להתייחס למקרה עכשווי יותר - לסדרת הטלוויזיה הישראלית "רמזור", שכולה אי-נוחות גברית מפני הנשיות הביתית הכול-יכולה והטוטאלית. וזאת כדי לשאול, האם החוויה הפרוידיאנית, שמקורה ברומנטיקה הגרמנית של המאה ה-19, חיה ובוועט עדיין בימינו הפוסט-מודרניים, המטשטשים כביכול את ההבדלים המגדריים?

ד"ר יצחק בנימיני, עורך הוצאת רסלינג ומלמד בבצלאל ובאוניברסיטת חיפה. פרסם בין היתר את הספרים "מה רוצה הגבר?", "פאולוס והולדת קהילת הבנים".

תקצירי הסדנאות

סדנא - "לחשוב מחוץ לרחם - על מקומו של הגבר בעולם הטיפולי ומקומם של האספקטים הגבריים ב'חדר הטיפול'". רועי סמנה.

גברים העוסקים בפסיכותרפיה פסיכואנליטית במאה ה-12 עומדים בפני אתגר לא פשוט: עליהם להתאים את עצמם, לפחות אם ברצונם לחוש שייכות, הן למערכת הציפיות המגדרית והן למערכת הציפיות המקצועית-אנליטית. מערכת הציפיות המגדרית עברה אומנם שינויים משמעותיים בשנים האחרונות, אך נראה שתפקידי המגדר הקלאסיים נטועים כה עמוק במבנים החברתיים והפסיכולוגיים שלנו, עד שגם כיום לא ניתן להתעלם מהם או לבטלם. ומה לגבי מערכת הציפיות המקצועית? הפסיכואנליזה הקלאסית הייתה אומנם פאלוצנטרית והתיישבה היטב עם תפקיד המגדר הגברי המסורתי, אך לדברי קוהון (1987) השינויים שעברה התאוריה הפסיכואנליטית בהדגישה את השלבים הפרה-אדיפליים גרמו לכך ש"הצלחנו לסרס את האב ולעשות דה-סקסואליזציה לתאוריה; פין האב הפך להיות עוד שד, איבר של חום ותיקון, המעניק ילדים אך לא הנאה מינית".

מה, אם כן, מקומו של המטפל הגבר בעולם הטיפולי כיום? ומה מקומם של האספקטים הגבריים של המטפלת? האם ייתכן שבמאמצינו להיות "אם טובה-דיה" הותרנו את מטופלינו עם "אב מת"? הסדנא תפתח בסקירה של הנושא מזווית תאורטית ואישית ובחלקה השני יוזמנו המשתתפים והמשתתפות לחלימה קולקטיבית על מקומו של הגבר בעולם הטיפולי ומקומה של הגבריות בחדר הטיפול, בין היתר על-ידי שיתוף בדוגמאות קליניות ואישיות.

רועי סמנה - פסיכולוג קליני מומחה, מרצה במחלקה לפסיכולוגיה של האוניברסיטה הפתוחה, חבר מערכת בכתב הערך "מרחבים".

סדנא - "קשיי הסתגלות של גברים לשיח הטיפולי". אדם כהן.

הסדנא עוסקת בקשיי הסתגלותם של גברים ישראלים לשיח הטיפולי, נושא אשר עולה ממחקר עכשווי בקרב קבוצות טיפוליות לגברים, הפועלות להבניה מחודשת של מודל הגבריות הישראלית. במהלך הסדנא תעלה לדיון דרישתם הכוללנית של מטפלים לעיסוק ברגשות באמצעות שימוש בשפה זרה, דרישה המאיימת על גברים רבים בחברה. יתוארו גורמים חברתיים ופסיכולוגיים המעכבים גברים משימוש בשיח הטיפולי, כגון: סולם הערכים החברתי אשר מתגמל התנהגויות גבריות מבחינה סטריאוטיפית, מודלים קודמים של גבריות "מאותגרת רגשית" אשר תרמו לעיצוב מודל הגבריות הישראלית, וחוויות דיכוי רגשי של גברים במסגרת הצבאית. אל מול גורמים אלו יתוארו חלק מדרכיהם השונות של מטפלים להנגשת השיח הטיפולי לגברים - דרכים המבוססות על יצירת בריתות בין השיח הטיפולי לבין שיחים גבריים בחברה. לבסוף יוצגו מודלים של גברויות חדשות המובנות באמצעות השיח הטיפולי הגברי החדש: מודל הגבריות החדשה ומודל גבר דור שלוש. הסדנא נועדה לקרוא למטפלים לערער על המובן מאליו החברתי, לבחון שימוש בסדרי שיח חלופיים בתהליך התרפויטי של גברים ישראלים ולהעשיר את שאר משתתפי הסדנא בדרכי התמודדותם עם סוגיה זו.

אדם כהן - מטפל זוגי ומשפחתי, דוקטורנט בנושא הגברי במחלקה לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה באוניברסיטת בר-אילן.

תקצירי הסדנאות

סדנא - 'הגבר השקוף' - בין התנהגות "גברית טיפוסית" למצוקה רגשית - הסובייקטיביות הנאלמת'. ד"ר דניאל בקר.

כמו בכל נושא אחר במגדר נראה כי הסובייקטיביות הנשית מאופיינת כך או אחרת וכל סובייקטיביות אחרת מחוצה לה היא גברית. אך ברור כי לא די בכך. אנחנו מותירים שורה של תופעות האופייניות לגבריות, מבלי לחקור את הסובייקטיביות שלהן. תופעות כמו החתירה של היסוד הגברי להצלחה בכל מחיר, הצורך להשיג את ההגמוניה ולא לוותר עליה, קור הרוח שנתפס כעוצמה, הדרשנות מהגוף לצד הניכור ממנו, הקושי להתמודד עם מצב שוויוני מתוך שמירה על ההיררכיה ועוד הרבה מצבים אחרים מבטאים את הגבריות וערכיה. האם כל אלה משקפות נורמליות או שיש לעשות דקונסטרוקציה על מנת להבין את שורשיהן, לרבות התופעות ה"לא נורמליות" הנובעות מהגבריות.

די אם נזכיר את ביטויי הדיכאון אצל הגבר, אשר לעתים הם כה שונים מכל מה שמוכר מהקריטריונים ה"DSMיאנים". פעמים רבות עלול דכאונו של הגבר ה"זעפן", ה"מסתכן", ה"מתמכר" להפוך להיות שקוף עבורנו. בהתעלמות מהסובייקטיביות הגברית מול תופעות שהם על הגבול ולעתים מעבר למוסכמות החברתיות, אנו גוזרים על עצמנו ועל הגבר לא להבין את התנהגותו ובכך הופכים לעתים קרובות את האקט הטיפולי לאקט חינוכי. בסדנא כולנו מוזמנים, אם כך, לנסות להבין את הדינמיקה שמאחורי הגבריות ואת חריגותה ההתנהגותית.

ד"ר דניאל בקר: פסיכיאטר ופסיכותרפיסט, מחבר הספר "כשאדיפוס גדל".

טופס רישום יום עין גבריות

סדנאות לבחירה (נא לדרג 2 עדיפויות)

מר רועי סמנה: "לחשוב מחוץ לרחרם - על מקומו של הגבר בעולם הטיפולי ומקומם של של האספקטים הגבריים בחדר הטיפול".

מר אדם כהן: "קשיי הסתגלות של גברים לשיח הטיפולי".

ד"ר דניאל בקר: 'הגבר השקוף - בין התנהגות "גברית טיפוסית" למצוקה רגשית - הסובייקטיביות הנאלמת'.

הנוני חבר / לא חבר באגודה (נא לסמן) (חבר - מי ששילם דמי חברות לשנה הנוכחית - תשע"ד)

מצ"ב תשלום עבור יום העיון 120 ש"ח (לחברי אגודה/סטודנטים 100 ש"ח)

מצ"ב דמי חבר לשנת תשע"ד (350 ש"ח)

ניתן לשלם בכרטיס אשראי או בהמחאה.

באשראי: (לבעלי ויזה ומאסטרקארד בלבד) ניתן לבצע באתר או ע"י לחיצה **כאן**.

בהמחאה: ניתן לשלוח בדאר המחאה לפקודת האגודה הישראלית לפסיכותרפיה פסיכואנליטית, למשרדי האגודה ת.ד. 6066 הרצליה 46159.

ניתן לבטל עד שבועיים לפני תאריך יום העיון הראשון ולקבל זיכוי לפעילויות האגודה בניכוי דמי טיפול בסך 50 ש"ח. הביטול ייעשה באמצעות משלוח דוא"ל. לא יינתן החזר כספי אלא זיכוי לפעילויות האגודה.

שם ושם משפחה _____

מקצוע _____

מקום עבודה _____

כתובת _____

טלפון בבית _____

טלפון נייד _____

כתובת מייל _____